

Letten op veiligheid moet tweede natuur worden

Een van de meest voorkomende ongevallen in de bollensector: mensen die van de ladder vallen omdat deze niet is geborgd.

Het doel van de intentieverklaring ‘Nul dodelijke ongevallen in 2020’ is natuurlijk een illusie. Maar minder ongelukken op agrarische bedrijven en daarmee minder doden moet het streven zijn. Dat deze aantallen al jaren ‘redelijk stabiel blijven’ is niet genoeg. De campagne ‘Veilig op 1’, die de komende jaren loopt, moet ervoor zorgen dat ‘letten op veiligheid’ voor kwekers een tweede natuur wordt.

Tekst: Ellis Langen | Fotografie: Stigas

“**K**wekers zeggen vaak: ‘Dit ongeluk was echt domme pech’ maar als je het ongeval vervolgens met die kweker analyseert, blijkt heel vaak dat het toch voorkomen had kunnen worden.” Marcel van Diepen, adviseur bij Stigas, komt jaarlijks op zo’n tachtig tot honderd bollenbedrijven en ziet bijna dagelijks wat er mis kan gaan. Veel ongelukken hebben met gedrag te maken. Hij hoort bij een ongevalsanalyse vaak: ‘We wilden het effe gauw doen. Dat gaat altijd goed. Nu ging het een keer mis.’ “Ze ervaren dat dan als domme pech, maar ze weten ook dat ze bij ‘effe gauw iets doen’ sneller het gevaar onderschatten en meer risico’s lopen dan eigenlijk zou moeten. Bovendien horen kwekers heus wel dat er soms op collega-bedrijven iets flink misgaat, maar het is mens-eigen om te denken dat dit niet bij jou gebeurt.” Vaak had een bedrijfsongeluk toch voorkomen kunnen worden. Bijvoorbeeld door mensen beter voor te lichten, kritisch naar machines en hulpmiddelen te kijken en voorafgaand aan de start van het seizoen alles goed voor te bereiden.

FATALE ONGELUKKEN

In 2018 zijn er tot en met augustus al tien dodelijke ongevallen geweest in de agrarische en groene sector. Het gemiddelde aantal dodelijke ongevallen per jaar ligt de laatste tien jaar op zestien. De agrarische en groene sector staat samen met de bouw en industrie in de top 3 van sectoren in Nederland waar relatief veel ernstige ongelukken gebeuren, aldus Tanja de Jong van Stigas en projectleider van de campagne. In de periode 2013 tot en met 2017 kwamen twee mensen om op een bollenbedrijf en drie in de boomkwekerij en vaste planten,

weet Van Diepen. “In de bollenteelt kwam een man onder de trekker in sloot terecht en is verdronken. Bij het andere fatale ongeluk in deze sector raakte er iemand bekneld na een val tussen een machine en de muur.”

In de boom- en vasteplantenteelt vonden er in die periode drie noodlottige ongevallen plaats. Hier ging het in alle drie de gevallen mis met een rijdende machine: iemand kwam onder een trekker, een ander kwam bekneld onder de boomsteekmachine en het laatste slachtoffer kwam onder een heftruck. In de periode 2013-2017 waren er in totaal 69 dodelijke ongevallen in alle agrarische en groene sectoren samen. De Jong: “Met de twee dodelijke ongevallen in de bollensector springt deze sector er niet ongunstig uit ten opzichte van de andere sectoren. Maar het kan altijd beter. Bovendien zijn er nog altijd veel ongelukken die leiden tot ernstig of minder ernstig letsel en daarmee tot ziekteverzuim.”

TOPPER OF NIET

Veiligheid op het bedrijf moet continu aandacht hebben, ook na de campagne. De Jong: “Maar af en toe is het goed om gezamenlijk de bellen te laten rinkelen.” Met de campagne kunnen de initiatiefnemers met een Europese subsidie veiligheid bij de bedrijven extra voor het voetlicht brengen. Het gaat dan om voorlichting, artikelen in vakbladen en tools voor de ondernemer. “Want wil je iets bereiken, dan moeten er zaken op bedrijfsniveau veranderen.”

Er moeten zeker nog zaken worden uitgedacht, maar De Jong kan al concrete zaken van de campagne melden. Zo staat een online-check centraal. Hiermee brengen bedrijven in kaart hoe het staat met hun ‘veiligheidsbewustzijn’. Door de check zien ze of ze bij de ‘toppers’ horen als het gaat om veiligheidscultuur of dat er nog veel te verbeteren valt. De verwachting is dat de scan er in november of december is. Hierdoor krijgt Stigas een beter beeld waar de bollensector staat en wat ze nog nodig heeft.

Verder is het plan een proefproject met een app te starten waar bollenbedrijven gevaarlijke situaties en ongevallen gemakkelijk kunnen melden en registreren die niet tot een melding of tot verzuim leiden. “Op deze cijfers hebben we namelijk weinig zicht. In de industrie en bouw is het al meer ingeburgerd om gevaarlijke situaties te melden en registreren. Werknemers kunnen daar een melding doen. Zoiets kan een middel zijn om bedrijven alerter te laten zijn op bepaalde risico’s.” Ook met informatie uit deze app kan Stigas weer actie ondernemen. De app wordt eind dit jaar, begin volgend jaar getest.

BEDRIJFSBLINDHEID

Van Diepen geeft verder aan dat in de komende bedrijfsbezoeken voor de Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RIE) nadrukkelijker bij veiligheid wordt stil gestaan. “Kwekers geven bij het doorspreken van de RIE vaak snel aan dat met de veiligheid

Tussen 2013 en 2017 waren er in de bollensector, vasteplantenteelt en boomkwekerij vijf dodelijke ongelukken.

alles oké is. Maar heel vaak zie ik nog risico’s op de werkvloer. Je moet bedrijfsblindheid voorkomen.”

Het moet meer in de structuur van ondernemers komen dat ze steeds kritisch naar veiligheid kijken. Het gaat dan niet alleen om periodieke controles van machines maar bijvoorbeeld ook om het controleren van ladders, trappetjes en verlengsnoeren. “Als ik iets vind, wijs ik op de risico’s. Bijvoorbeeld bij het ontbreken van een afscherming. De kans dat er iets gebeurt, is soms relatief klein, maar het effect groot. Dus neem die zaken mee in de RIE en het plan van aanpak, ook al is het soms lastig en zijn er kosten aan verbonden.”

Verder verwacht de adviseur dat door de campagne meer kwekers hem individueel of als collectief uitnodigen voor groepsbijeenkomsten om extra stil te staan bij veiligheid. “Ik hoop dan dat kwekers het nut ervan inzien en zo’n bijeenkomst periodiek inplannen.” ♦

De intentieverklaring ‘Zero Accidents in 2020’ werd afgelopen juni ondertekend door LTO Nederland, Cumela Nederland, Branchevereniging VHG, FNV en CNV Vakmensen, VBNE, Fedecom en Nijhof-Wassink. Stigas coördineert de activiteiten. Door de krachten te bundelen en samen bewust te werken aan verbetering van veiligheid, verwachten de organisaties sneller resultaat te boeken.